

Hugo a Sally se baví o derivátech

1. Identifikace

Ahoj Sally, byl jsem se zeptat, zda společnost uzavřela nějaké derivátové obchody, jak jsi chtěla. Pan účetní mi řekl, že o žádných neví. Jeho odpovědi jsem zdokumentoval a mám hotovo.

Hugo, ještě zadrž. Myslíš, že na základě jednoho rozhovoru můžeš udělat takto kategorický závěr? Obvykle derivátové obchody sjednává vedení společnosti nebo jimi pověřený specializovaný finanční útvar, většinou se nazývá treasury nebo tak nějak.

Aha, asi bych měl být opatrnější, že?

Přesně tak. O existenci derivátových obchodů se účetní oddělení vůbec nemusí dozvědět. Derivát není na první pohled vidět, protože se za sjednání obchodu obvykle nic neplatí a jeho vypořádání v případě například měnového derivátu vypadá jako běžná výměna měny za sjednaný kurz.

Z toho, co zatím o derivátech vím, je, že to jsou kontrakty uzavírané s bankou. V tom případě bych o nich měl najít zmínku na bankovní confirmaci, která uvádí mimo zůstatků bankovních účtů i další důležité informace.

Míříš správným směrem, Hugo. Ale nezapomínej, že deriváty mohou vzniknout i jinak než uzavřením smlouvy s bankou. Například derivátové obchody mohou být uzavřeny i v rámci skupiny. Proto je důležité po derivátech pátrat a nespokojit se s první odpovědí, že nic takového nemají.

Rozumím, zjišťuji informace z různých zdrojů a ověřuji tvrzení zaměstnanců klienta. Takže uplatňuji profesní skepticismus.

Hugo a Sally se baví o derivátech

2. Ocenění

Hugo, tak co jsi vyčetl z bankovní confirmace?

Byla to trefa do černého. V bankovní confirmaci je uvedený dokonce celý výčet uzavřených měnových derivátových obchodů, a navíc obsahuje i přílohu s jejich oceněním reálnou hodnotou. Pan účetní hned toto ocenění po mém upozornění proúčtoval.

A ověřil sis, že je ocenění bankou stanoveno správně?

Ale vždyť na to mají v bance celé specializované oddělení. To mám rozporovat jejich výpočet?

I v bance pracují jen lidé, kteří se mohou splést, a ocenění může být třeba k datu vystavení confirmace a ne k rozvahovému dni.

Rozumím. Jaké mám tedy možnosti posoudit, že je ocenění stanoveno správně?

V podstatě začneš jako obvykle hodnocením rizika materiální nesprávnosti této položky a od toho se bude odvíjet tvůj následný postup.

Jestli tomu dobře rozumím, pokud se například bude jednat o jednoduchý měnový derivát, jsem schopen si očekávanou hodnotu ocenění stanovit sám, ale u složitých derivátů s případným materiálním dopadem přecenění na účetní závěrku raději využiju práce experta, protože s oceňováním derivátů nemám dostatek zkušeností.

Přesně tak. Pro úplnost bych dodala, že banka je v podstatě v pozici experta vedení. Takže je nutné zdokumentovat posouzení renomé banky a ověření správnosti vstupních parametrů, jako jsou nominální hodnota obchodu nebo datum ocenění a vypořádání.

Hugo a Sally se baví o derivátech

3. Hugo počítá derivát sám

Sally, ty měnové deriváty jsem si zkusil sám ocenit reálnou hodnotou a nakonec mi vyšel pouze malý rozdíl oproti bance. Byla to ale fuška! Musel jsem si přečíst časopis Auditor č. 7/2019, který se tomu podrobně věnuje, a další odbornou literaturu.

Takže jsi získal svůj vlastní názor, zda má přecenění být zisk nebo ztráta a zda řádově odpovídá tržní situaci. A to ti stačilo?

Dále jsem si promluvil s finančním ředitelem o důvodu uzavření derivátových obchodů, abych pochopil kontext celé transakce, a kromě zdokumentování přepočtu jsem se zaměřil i na správnou prezentaci ve výkazech a příloze.

Postupoval jsi správně! Triviální chybou při zaúčtování bývá nepochopení, zda kladný výsledek přecenění od banky představuje zisk klienta, nebo banky. Obvykle je tato informace uvedena u výpočtu.

Mně vyšel zisk z pohledu klienta a tak to mají i zaúčtováno.

Hugo, jak sám vidíš, problematika derivátů může být komplexnější, než se na první pohled zdá.

To máš pravdu. Největší problém při oceňování derivátu je získání informací o budoucím vývoji finančních veličin ovlivňujících hodnotu derivátu. Rovněž délka kontraktu hraje velkou roli při diskontování na současnou hodnotu.

Hugo a Sally se baví o derivátech

4. Hugo se obrací na experta

Hugo, mám tady nedokončenou práci na jiném klientovi a potřebovala bych od tebe zauditovat poměrně složitý a materiální derivát. Obávám se však, že na základě našich znalostí a nám dostupných informací neumíme stanovit očekávanou hodnotu ocenění.

Nemyslíš si, že jsme zakázku neměli vůbec přijmout, pokud derivát neumíme sami ocenit?

Ne, tak dramatické to není, ale v těchto případech je již prakticky nezbytné obrátit se na experta, který má v dané oblasti zkušenosti. Při přijetí zakázky jsme na to již mysleli, dohodli se předběžně s odborníkem na oceňování na spolupráci a zohlednili jeho odměnu ve výši našeho auditního honoráře. Jinak bychom zakázku nepřijali.

To se mi ulevilo. Ale asi nestačí jen založit zprávu auditorova experta do spisu, vid?

Ne, to nestačí. Musíme zdokumentovat, že námi zvolený expert má potřebné schopnosti, je objektivní a způsobilý. Pak ve spisu uvedeme zadání zakázky, tedy co je cílem práce experta a jaký rozsah a povahu by měla jeho práce mít.

Vsadím se, že ani se zprávou experta bych se neměl jen tak spokojit, ale musím posoudit vhodnost jeho provedené práce.

Přesně tak. I když nejsi na danou oblast odborník, musíš být schopen jeho práci posoudit. Neznamená to, že by ses měl hned vrhnout do nějakých svých výpočtů, ale zaměříš se na použitá vstupní data, předpoklady a metody.

Zkrátka jeho práci musím pochopit a utvořit si vlastní názor, abych mohl vyhodnotit, jestli došlo k naplnění zadaných cílů. A jako vždy vše řádně zdokumentovat.

Hugo a Sally se baví o derivátech

5. Zajišťovací účetnictví

Sally, finanční ředitel mi říkal, že část měnových derivátů byla uzavřena za účelem zajištění kupní ceny nové výrobní linky. Nechce mít jejich přecenění ve výsledovce. Prý uplatní pravidla pro zajišťovací účetnictví.

A mají k těm derivátům vytvořenou zajišťovací dokumentaci?

Ne, ale prý ji vytvoří.

Jenže tu musí účetní jednotka připravit už před sjednáním derivátové transakce, aby doložila, že derivát slouží jako zajištění proti nějakému riziku, například kurzovému, a k rozvahovému dni jen vyhodnocují efektivitu zajištění. Není možné ji tvořit zpětně. Musí o derivátu tedy účtovat jako o derivátu k obchodování.

Aha, takže stejný derivát se účtuje jinak při existenci zajišťovací dokumentace, než když ji nemám.

Ano, proto by auditor měl být schopen posoudit splnění požadavků kladených účetními předpisy na zajišťovací účetnictví, správné vykázání, efektivitu zajištění a tak.

To už zní skutečně složitě. Nemyslíš si, že bychom zakázku neměli vůbec přijmout, pokud se v dané oblasti dostatečně neorientujeme?

Jako bych dnes od tebe tuto otázku už slyšela 😊. To se Hugo opět obrátíš na experta auditora! Se vším, co využití práce experta obnáší...